

Næringsstrategi for Vestlandet

ET SAMLET VESTLAND FOR GRØNN OG
FREMTIDSRETTET NÆRINGSUTVIKLING

UTKAST, 28.5.2021

01

Bakgrunn

- 04 Målgruppe
- 05 Formål

02

Hvor er vi i dag?

- 07 Introduksjon
- 10 Hva samler oss?
- 14 Trusler og barrierer for videre utvikling
- 16 Styrker, svakheter, muligheter og trusler

03

Næringsstrategi for Vestlandet

- 21 Komparative fortrinn
- 23 Forutsetninger for å lykkes
- 20 Ambisjoner & hovedstrategier

01

Bakgrunn

Hvem er strategien til for?

Vestlandsrådet er etablert for å styrke Vestlandet som landsdel, både nasjonalt og internasjonalt, og utgjøre en politisk kraft som er sterkere enn den enkelte fylkeskommune hver for seg. For folkevalgte i Vestlandsrådet, som bestiller og eier av strategien, skal denne være et verktøy for å forstå behov i næringslivet, og for å kunne fremme Vestlandet sine næringsinteresser overfor sentrale myndigheter og relevante internasjonale miljø.

Vestlandsrådet er et politisk organ med lite administrative ressurser, og er derfor avhengig av en rekke aktører for å kunne realisere strategien som presenteres. Det er derfor et mål at strategien skal engasjere bredt og tas i bruk av sentrale samarbeidspartnere for Vestlandsrådet:

Næringsliv

Næringslivets stemme og behov må bli synligere og tydeligere i den nasjonale debatten rundt næringsfremmende strukturer, næringspolitikk og rammevilkår for vekst, arbeidsplassutvikling og grønn omstilling på Vestlandet

Kommuner & fylkeskommuner

Fylkeskommuner og kommuner må samarbeide mer for å støtte opp under nye forretningsmuligheter og verdikjeder på Vestlandet. Fylkes- og kommunegrenser må ikke bli en barriere for fremtidig næringsutvikling

Akademia

Næringslivet ønsker seg mer praktisk orientert forskning. Et tettere samarbeid mellom næringsliv og akademia er nødvendig for å løse fremtidens utfordringer

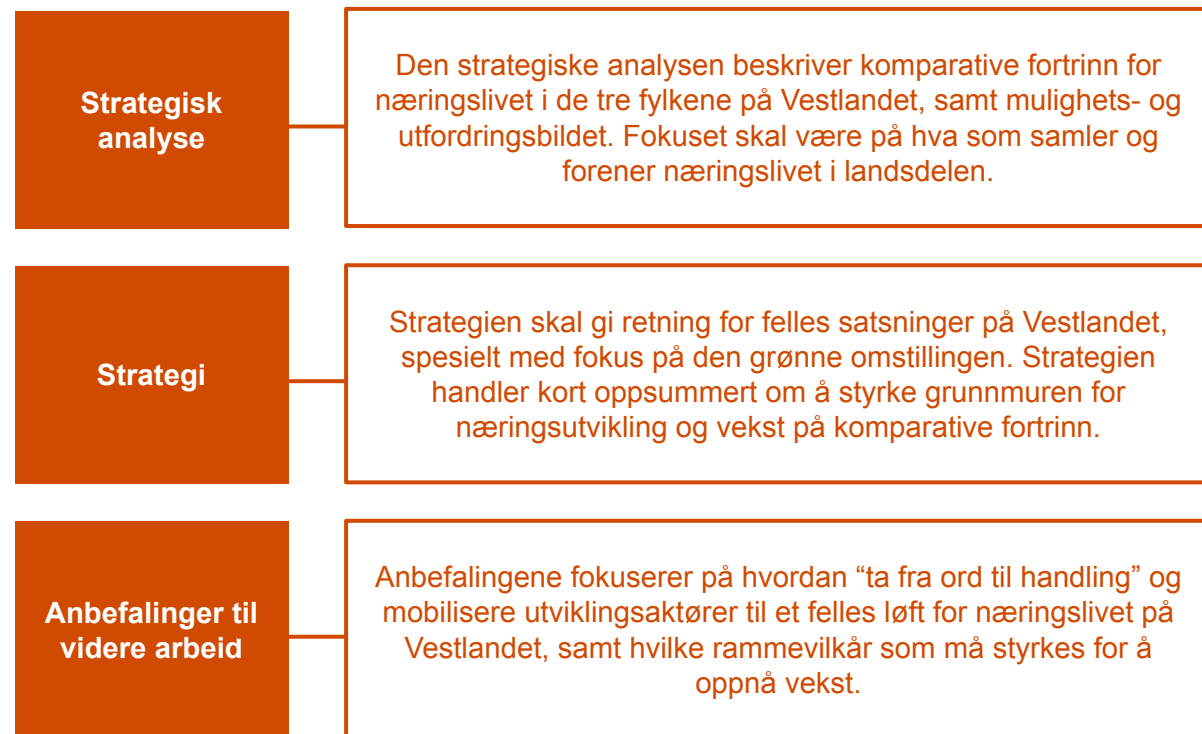
Næringsapparatet ellers

En rekke næringsklynger- og miljøer jobber offensivt og godt med viktige satsinger for næringslivet på Vestlandet. Det er et uttalt behov at disse miljøene i større grad samordner og koordinerer sin aktivitet for å møte næringslivets behov

Hva er formålet med strategien?

Dokumentet er delt i tre hovedområder med følgende formål:

Hva har vært førende for strategiske valg?

- Hva som forener og samler Vestlandet
- Næringer med stort vekst- og/eller sysselsettingspotensial
- Næringer der Vestlandet har komparative fortrinn
- Næringer som bidrar til reduserte utslipp
- Næringer som bidrar til økt bosteds- og besøksattraktivitet

02

Hvor er vi
i dag?

Den strategiske analysen skal identifisere relative fortrinn og tilhørende muligheter på Vestlandet

Vestlandet står for en betydelig del av landets eksport, befolkning, sysselsetting og verdiskaping.

Vestlandsfylkene Rogaland, Vestland og Møre og Romsdal huser ca. 26% av landets innbyggere og står for en tilsvarende andel av den totale sysselsettingen i Norge. Dette tilsvarer ca. 1,4 millioner innbyggere og 700 000 sysselsatte.

Over en fjerdedel av total verdiskaping målt i bruttoprodukt skapes i Vestlandsfylkene, og hele 37,4 % av den norske fastlandseksporten kom i 2019 fra Vestlandet.

De påfølgende sidene oppsummerer sentrale funn i den strategiske analysen, som har hatt til hensikt å identifisere hvor Vestlandet har sine relative styrkeposisjoner, hva som samler regionen og hvilke muligheter og utfordringer vi står overfor.

Den strategiske analysen baserer seg på eksisterende kunnskapsgrunnlag, scenarioanalyser og prediksjoner for framtidig utvikling av næringslivet, samt verdifull innsikt fra intervjuer og fokusgruppemøter som er gjennomført i forbindelse med dette prosjektet.

Den strategiske analysen bygger på metodikken **Smart Spesialisering**

Grunntanken i Smart Spesialisering er å identifisere hvilke regionale styrker og konkurransefortrinn som en region kan spille på for å fremme fornyelse og omstilling.

Aktører innen politikk, næringsliv, akademia, innovasjon og forskning skal sammen stimulere til utvikling av nye næringsmuligheter gjennom å bygge videre på regionens eksisterende kompetanse, næringsliv og ressurser. Nye nisjer og næringsområder skal utvikles gjennom såkalte entreprenørielle oppdagelsesreiser.

For å vurdere de næringsmessige spesialiseringene har vi sett nærmere på parametre som bidrar til verdiskaping og konkurranseevne:

- **Eksport**
- **Bruttoprodukt / verdiskaping**
- **Sysselsetting**

Den høye eksportandelen skiller vestlandsfylkene særlig ut sammenliknet med landet som helhet

VESTLANDETS FOTAVTRYKK I NORGE

Fastlandseksport¹ (mrd. NOK, 2019)
Andel av fastlandseksporten på Vestlandet (andel av nasjonal eksport) (%), 2019)

Totalt bruttoprodukt (mrd. NOK, 2018)
Andel av totalt bruttoprodukt på Vestlandet (andel av nasjonalt bruttoprodukt) (%), 2018)

Antall bosatte (2019)
Andel av befolkningen på Vestlandet (andel av nasjonal befolkning) (%), 2019)

Antall sysselsatte etter bosted (2019)
Andel av total sysselsetting på Vestlandet (andel av nasjonal sysselsetting) (%), 2019)

Olje og gass er ikke inkludert i analysene av eksport og bruttoprodukt. Dette skyldes at olje- og gassforekomstene ligger på kontinentalsockelen og dermed ikke tilfaller et enkelt fylke. Leverandørindustrien til olje og gass er inkludert. Total eksport av olje og naturgass utgjorde i 2019 46,8 % av total eksport fra Norge, som var på 915 mrd. NOK. Fastlandseksporten stod til sammenlikning for 51,7 %. I korona-året 2019 var det en betydelig tilbakegang i eksporten, særlig for olje og gass. 2019-tall er benyttet for å reflektere et "normalår".

FOTAVTRYKK FOR DE TRE VESTLANDSFYLKENE (2019/2018)²

Møre og Romsdal

45,2 mrd. NOK
25,5 % (9,6 %)

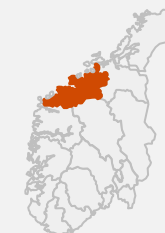
117 mrd. NOK
17,6 % (4,6 %)

265 392
19,3 % (5,0 %)

128 852
19,0 % (4,9 %)

Vestland²

89,4 mrd. NOK
50,5 % (18,9 %)

307 mrd. NOK
45,9 % (11,9 %)

634 269
46,1 % (11,9 %)

318 096
46,3 % (12,0 %)

Rogaland

42,4 mrd. NOK
23,9 % (9,0 %)

244 mrd. NOK
36,5 % (9,5 %)

475 654
34,6 % (8,9 %)

249 912
34,7 % (9,0 %)

Kilder: [SSB tabell 11713](#), [SSB tabell 07984](#), [SSB tabell 06913](#), [SSB tabell 10482](#), [SSB tabell 08804](#)
Note: 1) Fastlandseksport inkluderer ikke olje og gass. 2) Tall for Sogn og Fjordane og Hordaland slått sammen til Vestland selv om det nye fylket ikke ble etablert før 1.1.2020

Flere globale megatrender treffer Vestlandet spesifikt og må ligge til grunn for videre utvikling av næringslivet

Globalisering 2.0 og digitalisering

Verden har blitt mer sammenvevd, men proteksjonisme og klimaendring virker i motsatt retning. Teknologi- og tjenesteinnovasjon gjør det også mulig å flytte verdikjeder nærmere markedsplassene.

Rask teknologiutvikling

Ny teknologi som AI, 5G, edge computing og 3D-printing skaper muligheter for helt nye forretningsmodeller. Digitaliserings-boost som følge av Covid-19 gjør det mulig å tenke nytt med tanke på muligheter for fjernarbeid og fjernledelse.

Hurtige klimaendringer

Ekspontentiell vekst i klimaendringer har skapt krav til reduksjon av CO2-utslipp og klimavennlig næringsutvikling, og det investeres nå 2,5 ganger mer i fornybar energiproduksjon enn det gjøres i fossil energi.

Urbanisering og sentralisering

I dag bor mer enn halve verdens befolkning i urbane områder. Ifølge FNs prognoser vil andelen være $\frac{2}{3}$ i 2050. Samtidig er det en økende tendens til samlokalisering av beslutningsmakt i flere land, eksempelvis Sverige.

Demografisk endring

En aldrende befolkning i etablerte økonomier kombinert med fremveksten av Generasjon Z (født 1996-2010), særlig i fremvoksende økonomier, setter nye krav til helsesystem på den ene siden og sysselsetting, innovasjon og utvikling på den andre.

Overforbruk av naturressurser & behov for sirkulære modeller

Verdens tilgang på råvarer blir mindre og mindre grunnet vårt overforbruk av naturressurser over lang tid. Både reguleringer og investorer beveger seg nå mot å bli kravstillere for sirkulære modeller.

Fokus på helse, særlig i lys av Covid-19

Økt fokus på fysisk og psykisk helse har vært en generell utvikling de senere årene, og er i tillegg forespeilet å bli en langsiktig effekt av Covid-19. Kombinasjonen av helse og teknologi vil være spesielt viktig i årene fremover.

Økonomiske maktskifte

Internasjonalt er det en vridning av økonomisk makt fra vest til øst, en trend som tilsvarende observeres i Norge.

Uforutsette hendelser

Dette er et uttrykk for svært uventede hendelser med svært lav risiko, eller hendelser vi vet kan oppstå, men som ikke blir adressert fordi de har svært lav sannsynlighet, f.eks. pandemier pre-Covid-19

Beskrivelse

Hvordan treffer det Vestlandet?

Med press på globale verdikjeder fra økt proteksjonisme og mulig on-shoring av produksjon i årene som kommer antar vi at forholdet mellom handel og økonomisk vekst vil bli noe redusert.

Behov for økt satsning på forskning og utdanning som kan gi hele Vestlandet et kunnskapsløft og bidra til innovasjon, inklusive interregionalt og internasjonalt samarbeid. Dersom vi agerer for sent på teknologisk endring, kan våre konkurransefortrinn forsvinne.

Det blir nødvendig med omstilling og innovasjon i overgangen til lavutslippssamfunnet, særlig innen industri- og ikke-fornybar energiproduksjon. Vestlandet er godt posisjonert til å ta en posisjon knyttet til karbonfangst og -lagring.

Vestlandet har flere byer og tettsteder som øker sin tiltrekningskraft, samtidig som de også kan tape terreng til større byområder – i hovedsak Oslo og det sentrale Østlandet. Det er en risiko for at beslutningsmyndighet og kapital flyttes fra Vestlandet i større grad.

Vestlandet treffes av behovet for digitalisering og innovasjon innen helsesektoren.

Vestlandet kan ta en ledende posisjon i utvikling av nye sirkulære forretningsmodeller, der vi bruker mindre ressurser, og bruker produktene og råvarene lenger og på nye måter. Mer tverrsektorielt samarbeid, eksempelvis.

Vestlandet er godt posisjoneret mtp. produksjon av bærekraftig, sunn mat fra både land og hav (sjømat, alger, omega-3, mm.) Covid-19 kan gi økt fokus på, og etterspørsel etter, lokalproduserte matvarer mht matsikkerhet, antibiotikaresistens m.m.

Næringslivet på Vestlandet kan treffes av økende konkurranse fra Asia, samtidig som automatisering er med å gjøre norsk næringsliv mer konkurransedyktig i tidligere arbeidsintensive operasjoner. Økt lønnsnivå i østen som følge av økonomisk vekst kan forsterke vår posisjon.

I et samfunn som er mer globalisert, digitalisert og sammenvevd enn tidligere, er Vestlandet (som andre regioner) mer sårbar enn tidligere for forhold som påvirker vår økonomi eller evnen til å samhandle, og særlig de hendelser vi ikke kan eller evner å planlegge for

Behovet for å utvikle attraktive og framtidsrettede samfunn og næringer er felles for hele Vestlandet

For at Vestlandet skal lykkes med sine strategier og ambisjoner, må det finnes et felles multiplum – en felles retning som er samlende for regionen og som Vestlandsrådet, vestlandsfylkene og næringslivet på Vestlandet kan være drivkraft for.

I utredningen “Næringslivets betydning for levende og bærekraftige lokalsamfunn” (2020) kommer det frem at produktiviteten i næringslivet er høyere i de minst sentrale kommunene, og at verdiskapingen i distriktnæringslivet har økt kraftig i senere år. Samtidig er befolkningsutviklingen i distriktene svak, og det er en økende trend at unge familier flytter til mer sentrale strøk, som fører til et fødselsunderskudd. Digitalisering og muligheter for fjernarbeid som følge av koronapandemien vil delvis kunne fungere som en motvekt til trenden.

Konklusjonen i rapporten er at det lokale næringslivet er sentralt for utvikling av mer attraktive lokalsamfunn, hvor kompetanse, ressurser og samarbeid mellom kommune og næringsliv trekkes fram som viktige suksessfaktorer. For å utvikle lokalt næringsliv, er det avgjørende med tilgjengelig, kompetent arbeidskraft. Her vil både nasjonale rammevilkår med betydning for utvikling av lokalt næringsliv, distriktpolitiske virkemidler som differensiert arbeidsgiveravgift og andre tilretteleggere for lønnsom og bærekraftig næringsutvikling i distriktene spille inn. Transportinfrastruktur, kraftinfrastruktur og digital infrastruktur er også av avgjørende betydning for å tiltrekke mennesker til distriktene og sørge for optimal utvikling av det lokale næringslivet.

I figuren til høyre og på de neste sidene beskrives noen sentrale områder innenfor samfunns- og næringsutvikling som samler alle fylkene på Vestlandet med tanke på å skape de gode lokalsamfunnene og næringene som er rustet for framtida.

Overordnede områder som samler Vestlandet:

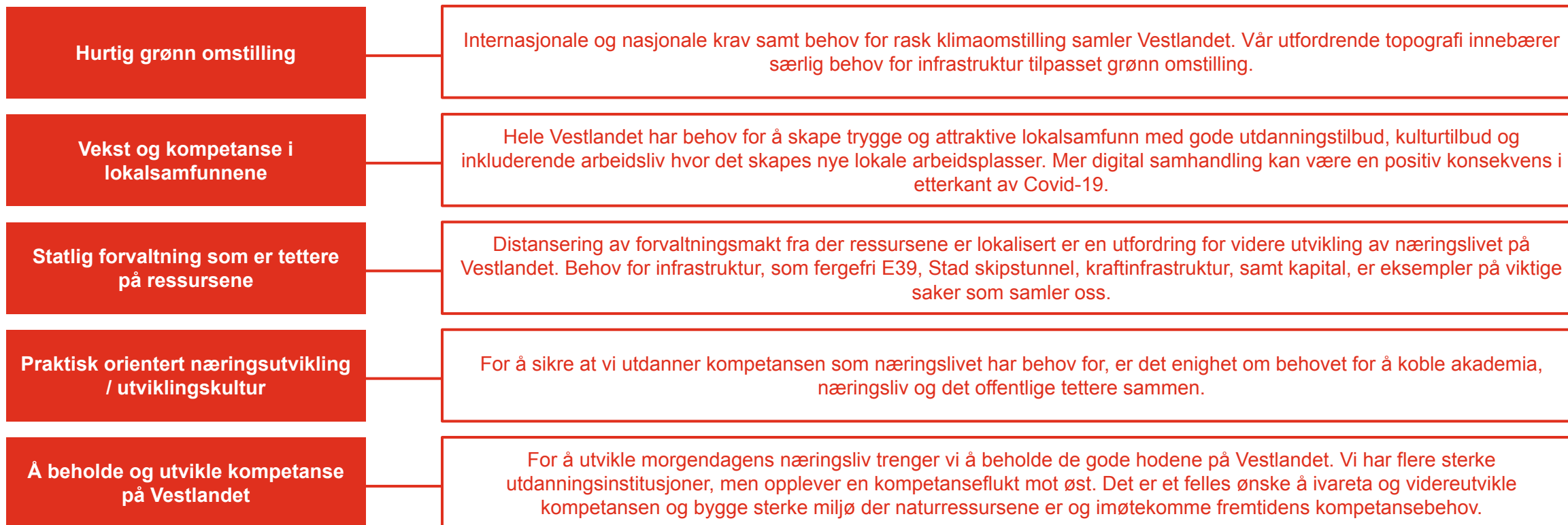

På Vestlandet er vi samstemte om behovet for samfunns- og kompetanseutvikling for fremtiden

Vi er enige om behovet for:

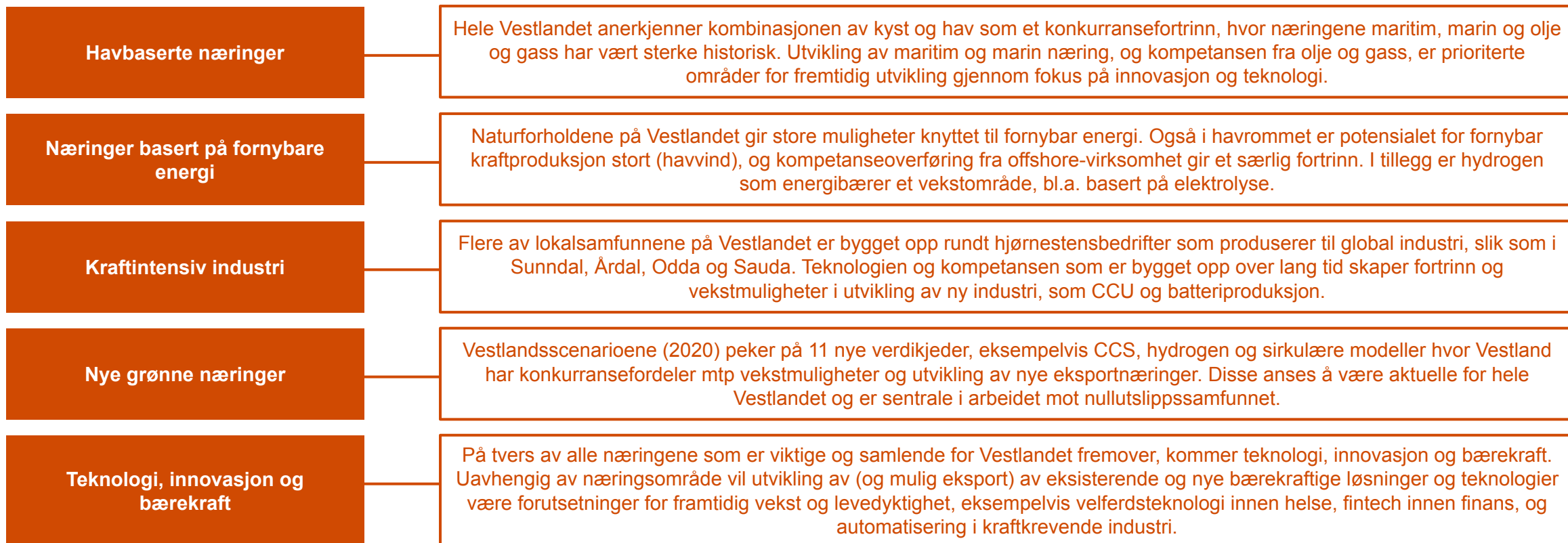
Samfunns- og kompetanseutvikling

Næringslivet på Vestlandet samles om de unike mulighetene som knytter seg til våre naturlige fortrinn

Vi er enige om behovet for:

Vekstnæringer på vestlandet

Behovet for å utvikle attraktive og bærekraftige lokalsamfunn er også samlende for Vestlandets næringsliv

Vi er enige om behovet for:

Næringer som er spesielt viktige for samfunnsutvikling

Reiseliv, stedsutvikling og kultur

De unike naturopplevelsene i kombinasjonen kyst, fjell, fjorder og landskap samler oss som region og setter oss på verdenskartet. Reiseliv har en relativt lav verdiskapingsandel per sysselsatt, men næringen er svært viktig for lokal samfunnsutvikling, omdømmebygging rundt Vestlandet og som eksportrettet næring.

Helse

Gode helsetjenester, både for fysisk og psykisk helse, er viktig for lokalsamfunnene våre. Befolkningsutviklingen på Vestlandet og i Norge forøvrig tilsier at stadig færre arbeidstakere må ivareta den relativt sett økende andelen eldre. Dette krever utvikling av ny teknologi, men også flere med helsefaglig kompetanse.

Landbruk, skogbruk og matproduksjon

Som en følge av Covid-19 og økt fokus på helse og miljø, har lokalprodusert mat fått økt oppmerksomhet. Selv om klimaet og topografien i store deler av Vestlandet ikke er ideell for alle former for landbruk, har landbrukspolitikken som mål å ivareta lokal matproduksjon og -matberedskap i lokalsamfunnene.

Bygg/anlegg, handel og andre tjenesteytende næringer

En rekke andre næringer er viktige for bo- og næringsattraktiviteten på Vestlandet, samtidig som de selv utvikler seg i takt med veksten i befolkning og øvrig næringsliv. Dette gjelder mellom annet handelsnæringen, bygg- og anleggsvirksomhet, transport og andre tjenesteytende næringer.

Teknologi, innovasjon og bærekraft

På tvers av alle næringene som er viktige og samlende for Vestlandet fremover, kommer teknologi, innovasjon og bærekraft. Uavhengig av næringsområde vil utvikling av (og mulig eksport) av eksisterende og nye bærekraftige løsninger og teknologier være forutsetninger for framtidig vekst og levedyktighet, eksempelvis velferdsteknologi innen helse, fintech innen finans, og automatisering i kraftkrevende industri.

Strukturelle barrierer som kan hindre næringslivsutvikling

Mangel på nettkapasitet hindrer nyetablering og vekst

Strøm er en viktig innsatsfaktor for mye av næringsutviklingen på Vestlandet. Avgrenset kapasitet og flaskehals i nettet begrenser muligheten til å realisere potensialet på kort- og mellomlang sikt flere steder. Tiden som går med til planlegging, konsesjonsbehandling og bygging av nye strømlinjer og transformeringpunkt, tar ofte lenger tid enn næringslivet har til rådighet om de skal følge raske endringer i behov og etterspørsel.

Lange reisetider og utfordrende infrastruktur for transport

Næringsutviklingen på Vestlandet blir påvirket av uforholdsmessig lange reisetider, hovedsakelig som følge av usammenhengende og til dels svake veiforbindelser, skred- og flomproblematikk, og mangelen på annen infrastruktur som for eksempel toglinjer innad i landsdelen. Gjennomgående transport til sjøs har også vært en utfordring, blant annet grunnet det krevende Stad-havet, men Stad skipstunnel åpner for nye muligheter her.

Sentralisering / maktforskyvning bort fra Vestlandet

For næringslivet er det viktig med nærhet til viktige rammesettere og beslutningstakere. Vestlandet sin posisjon som næringsregion er ikke godt nok reflektert i "maktposisjonene" i samfunnet, verken med tanke på politiske strukturer, plassering av hovedkontor eller representasjon i nasjonale organ og aktiviteter, som NOUer og FoU-funksjoner. Dette kan minske investeringer i form av kapital, kunnskap og ressurser til Vestlandet.

Hjemmemarked og reguleringer

For mange utviklingsprosjekter er det viktig med et hjemmemarked der produkter, produksjonsmetoder og verdikjeder kan testes og utvikles, før fullskala kommersialisering og eksport. Her vil offentlige reguleringer, rammevilkår og krav kunne spille en viktig rolle, spesielt med hensyn til å realisere grønn omstilling på en rekke områder.

Mangel på en samlande næringslivspolitik og en felles stemme for Vestlandet

For å akselerere det grønne skiftet må det settes tydelige, felles prioriteringer og Vestlandet må samles i en felles front eller "stemme" som fremhever viktige innsatsområder i næringsstrategien. I dag mangler vi en slik aktiv og samlande næringspolitikk som skal løfte og forsterke den sterke utviklingskulturen på Vestlandet, teknologikompetansen og de naturgitte fortrinnene våre.

Barrierer knyttet til kompetanse og samarbeid

Fraflytting / kompetanseflukt

Fraflytting og kompetanseflukt er ikke bare en distrikts- og sentrum-periferi-problematikk, men en utfordring hele Vestlandet møter – spesielt overfor Oslo og det sentrale Østlandet som tiltrekker seg kompetanse fra hele landet. Lokaliseringen av sentrale, offentlige beslutningstakere, i tillegg til mange av de store selskaperes hovedkontorer, er noe som tiltrekker seg mennesker og kompetanse. Vestlandet har relativt sett få av disse, sett opp mot befolkning og ressursgrunnlag.

Digitalisering kan svekke utdanningsinstitusjoner

De senere årene har gitt oss stadig flere digitale utdanningsmuligheter, både tradisjonelle utdanningsprogram og såkalte MOOC (massive open online courses). Dette er en mulighet også for utdanningsinstitusjonene på Vestlandet, men kan også være en trussel som følge av konkurransen mot andre universiteter og høyskoler i Norge og internasjonalt.

Manglende skalafordeler på kompetanse på tvers av aktører, verdikjeder og geografi

Vestlandet besitter mye kompetanse, men evnen til å skalere kompetansen på tvers av ulike aktører, både innen akademia, næringsliv og offentlig sektor, samt på tvers av disse, er ikke god nok. Nye, grønne modeller krever at slike samarbeid etableres og at skalafordeler utnyttes.

For stort gap mellom forskning, utdanning og næringsliv

Å realisere potensialet som ligger i fremtidige vekstnæringer vil blant annet kreve tett og godt samarbeid mellom næringslivet, forsknings- og utdanningsinstitusjoner. Flere aktører i disse sektorene uttrykker ønske og behov om tettere samarbeid enn det som er tilfellet i dag. Flere næringsaktører gir også uttrykk for ønske om en dreining til mer anvendt forskning, i tett samspill med næringslivet.

Tap av kompetanse og infrastruktur fra olje og gass

Økt fokus på bærekraft og grønn omstilling trekker unge bort fra de tradisjonelt sterke utdanningene innen olje/gass og subsea. Selv om dette er en naturlig utvikling, vil det kunne skape et langsiktig kompetansegap i disse næringene, og redusere næringens konkurransekraft, evne til omstilling og samspillet med andre havbaserte næringer.

Mangler erfaring fra piloter, skalering, kommersialisering

Selv om Norge og Vestlandet har mange grønne piloter, er det få som vokser til store selskaper sammenlignet med mange andre land. For å lykkes med pilotering og skalering vil det, i tillegg til risikokapital og viktige strategiske samarbeid, kreves prosjektledelse og erfaring som få aktører har.*

*Vestlandsscenarioene (EY, 2020)

Styrker og svakheter for Vestlandet

STYRKER

- **Naturgitte fortrinn:** Havet, fjordene og fjellene på Vestlandet gir store naturgitte fortrinn, særlig knyttet til havnæringene, næringer med tilknytning til fornybar energiproduksjon, og til reiselivet.
- **Sterke eksportnæringer med grønt potensial:** Vestlandet har sterke næringer innen marin, maritim næring, prosessindustri og fornybar energi som også har gode muligheter for å redusere sitt klimaavtrykk. Innen disse næringene har vi flere store, solide selskap, med mye kompetanse og kapital. Disse selskapene har potensial for å lede grønn innovasjon og tverrfaglige samarbeid.
- **Sterke klynger og kompetansemiljø:** Vi har flere verdensledende klyngemiljø og næringsallianser, og potensial for å utdanne fremtidens kompetanse.
- **Tilgjengelig areal:** For utvikling av nye, grønne næringer trengs areal. På Vestlandet har vi god tilgang på areal både på land og til havs.
- **Sterke teknologi og kompetansemiljø:** Teknologikompetanse tilknyttet de viktige eksportnæringene er verdifull og kan overføres til nye, grønne næringer.

- **Forutsetninger for grønn omstilling:** Naturgitte forutsetninger og muligheter for kompetanseoverføring fra olje- og gassindustrien er særlig viktig, men også muligheter for industrielle samspill med utgangspunkt i eksisterende næringsliv.
- **Omstillingsevne i næringslivet:** Næringslivet på Vestlandet har gjennom tidligere kriser, som ifm. oljeprisfallet i 2014, vist evne til rask omstilling.
- **Kvalitetsturisme:** Turistnæringene på Vestlandet opplevde stor vekst før korona og er pekt ut som en viktig fremtidsnæring for Vestlandet. Fokus er nå på økt kvalitet, helårsturisme og lønnsomhet.

Styrker og svakheter for Vestlandet

SVAKHETER

- **Kompetanseflukt:** Innbyggere, og dermed kompetanse, tiltrekkes i større grad til bo- og arbeidsliv i stor-Oslo enn til Vestlandet.
  - **Avstand til viktige maktfunksjoner og beslutninger:** Store deler av det norske maktapparatet og statlig offentlig forvaltning er samlet i Oslo – både mht. politiske-, administrative- og fagmyndigheter. Vestlandet er rikt på ressurser, men rammevilkårene styres i stor grad utenfor regionen. I tillegg har Vestlandet en forholdsvis liten andel av representanter i offentlige og nasjonale utredninger.
  - **Avstand til selskapenes hovedkontorer:** Mange av hovedkontorene til viktige selskaper på Vestlandet ligger i Oslo.
  - **Tverrfaglig samarbeid og systemkompetanse:** Behov for sterkere samarbeid mellom næringsliv, klynger, academia og fylkeskommunene, samt tilrettelegging fra lokale og politiske krefter.
  - **Rolle- og ansvarsfordeling:** Mangel på tydelig rolle- og ansvarsfordeling i eksisterende samarbeid.
  - **Kapital:** Vi investerer for lite kapital til satsning på grønn næringsutvikling på Vestlandet, eks. sirkulær økonomi og grønn hydrogen, herunder også for liten tilgang på utenlandsk kapital.
- **Skalering av innovasjon:** Historisk er det få innovasjonsaktører som lykkes med å skalere (gjelder hele Norge).
  - **For lite praktisk orientert forskning:** Det er behov for mer anvendt forskning, i tett samspill med næringslivet, og med praktiske virkemidler og løsninger
  - **Lang reisetid:** Utfordrende infrastruktur og mangel på jernbane gir stor avstand og fragmenterte bo- og arbeidsområder. Topografien fordyrer løsningene.
  - **Nettkapasitet:** Flaskehalsen i strømmettet hindrer industriutbygging flere steder på Vestlandet, og behandlingstiden for konsesjoner tar lenger tid enn næringslivet har om de skal følge utviklingen og utnytte muligheter.
  - **Fragmentert satsning og manglende “vestlandsstemme”:** Vestlandet har utydelige næringspolitiske prioriteringer, for svake føringer fra virkemiddelapparatet og et for fragmentert system på tvers av ulike virkemidler. Det mangler en felles stemme som kan fronte saker som er viktige for hele regionen.

Muligheter og trusler for Vestlandet

MULIGHETER

- **Utvikling av nye, grønne verdikjeder:** Økt fokus på bærekraftige og "grønne" forretningsmodeller, eksempelvis anvendelse av fornybar energi, havbunnsmineraler, biomarine produkter og restråstoff (bl.a. til helse/kosthold) innen havrommet. Sirkulær økonomi og ombygging av skip og gjenbruk av utstyr til nye formål i maritim næring, samt potensial knyttet til nye løsninger for infrastruktur på land (f.eks. nye energibærere), er andre eksempler.
- **Kompetanseoverføring og teknologiekspert:** Videreutvikling av påbegynt arbeid med å utnytte norsk teknologikompetanse innen offhore/maritime/marin på andre viktige og fremtidsrettede områder, som bl.a. havbruk (eks. sensorteologi) og havvind. Her har Vestlandet potensial til å ta en ledende posisjon som teknologiekspert, særlig innen havrommet og fornybar.
- **Grønn kapitalinnhenting:** Større muligheter for grønn kapitalinnhenting som følge av nye reguleringer (f.eks. EU-taksonomien) gjennom bl.a. Horisont Europa.
- **Omdømmeeffekt:** Bærekraftige satsinger er i stor grad forbundet med positivt omdømme. Reiselivsnæringen kan i stor grad bidra til profilering av Vestlandet, også dets næringsliv, internasjonalt.

- **Økt samarbeid mellom bankene på Vestlandet:** Kan løfte og skalere satsinger på prosjekt og slå sammen midler rettet mot utvikling av næringslivet. Ytterligere potensial dersom midlene som går gjennom virkemiddelapparatet i dag i større grad samordnes med regionale bank-/og kapitalmiljø.
- Økt fokus på **lokal matproduksjon**
- **Tverrsektorielle samarbeid og industrielle samspill:** Eksempelvis kan landbruk og havbruk ha flere fellesnevne der aktørene kan ha gjensidig nytte av erfarings- og kunnskapsdeling.
- **Ny teknologiutvikling:** Eksempelvis helseteknologi, smart teknologi, samt fasilitering av bruken, både privat og i næringslivet
- **Vri transport fra land til sjø:** Utvikle nye hovedferdselsårer langs kysten, og i større grad ta i bruk sjøbaserte transportsystemer for både gods, innbyggere og gjester til Vestlandet

Muligheter og trusler for Vestlandet

TRUSLER

- **Koronapandemien:** 2020 innebar en kraftig tilbakegang for norsk eksport. I uønskede scenarier kan koronapandemien få langsiktig negativ effekt på de eksportrettede hovednæringene. Innovasjonsaktivitet kan også bli langsiktig påvirket grunnet mangel på kapital.
  - **Naturressursbeskatning:** Regjeringen sitt arbeid med utredning av grunnrente og produksjonsskatt for havbruk og skatteordning for kraftbransjen kan påvirke Vestlandet sterkt.
  - **EU-taksonomien:** Pågående arbeid med definering av brune og grønne næringer ifm. EU-taksonomien kan påvirke næringene på Vestlandet. Fra 2026 vil bare nullutslippsskip godkjennes som "grønne". Dersom havbruksnæringen eksempelvis defineres som brun, vil det kunne føre til mindre kapital for videreutvikling av sentrale næringer på Vestlandet.
  - **Reduksjon i O&G:** Begrenset vekst i oljefondet og behov for økt fastlandseksport for å dekke forventet vekst i importbehov – det er både krevende å ta ut større eksport fra eksisterende næringer samt å utvikle nye eksportnæringer.
  - **Nasjonale rammebetingelser og prioriteringer** som ikke tilrettelegger for grønn vekst og utvikling (på Vestlandet)
- **Virkemiddelapparatet sentrert i Oslo:** Rammebetingelser og offentlige utredninger (NOUer) drives primært av ressurser på Østlandet, tidvis med for stor avstand til, og noe avgrenset innsikt i, viktige problemstillinger for Vestlandet. I tillegg har industrien for liten påvirkningskraft og råderett til midler som ligger i virkemiddelapparatet – det oppleves et behov for økt effektivitet og mindre rapporteringskrav.
  - **Markedstilgang / Brexit:** Det kreves politisk innsats for å forbedre markedstilgang og tollsatser.
  - **Sentralisering/urbanisering:** Det å rekruttere ny kompetanse i bedriftene som ligg i distriktene er sentral utfordring. Det er behov for å koble by og land. Men urbaniseringstrenden utfordrer også byene på Vestlandet.
  - **Et for perifert eierskap:** Utenlandsk eierskap kan være nødvendig for å oppnå vekst og utvikling. Et for perifert eierskap kan være et hinder for engasjement rundt regional- og lokal nærings- og samfunnsutvikling.

03

Strategi Vestlandet

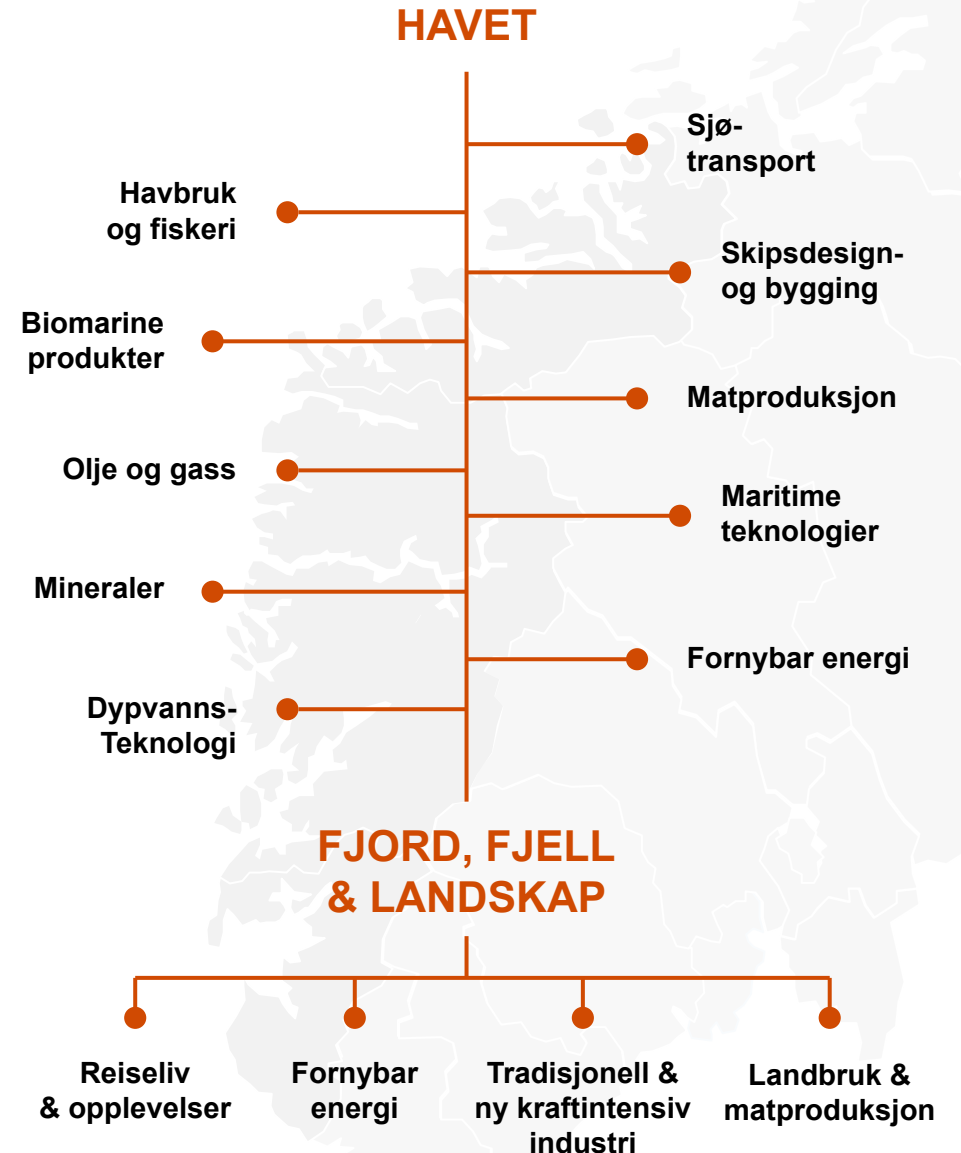
Våre største fortrinn er viktige for hele Vestlandet, og avgjørende for å lykkes

- En næringsstrategi for hele Vestlandet må samle og forene, og peke på det vestlandsfylkene har til felles
- Situasjonsanalysen viser en rekke punkt som samler – både fortrinn, muligheter og utfordringer
- Strategien er ment å tydeliggjøre en utvikling som...
  - møter de grunnleggende behovene som store deler av næringslivet på Vestlandet har til felles
  - møter de indirekte behovene som legger til rette for næringsutvikling, eksempelvis bo- og besøksattraktivitet
  - bygger på de komparative fortrinnene som Vestlandet representerer
- Evner vi å bygge på våre komparative fortrinn, og gjennom dette styrke verdiskapingen fra næringslivet og sørge for en sterk folketallsutvikling, så vil dette tjene hele næringslivet på Vestlandet

Havet og naturen gir enorme muligheter for vekst

- På Vestlandet har vi rike tradisjoner med å temme og høste ressurser fra havet og naturen vår – dette blir minst like viktig for generasjonene som kommer etter oss
- I havrommet ligger mange av de største mulighetene for både vekst og grønn omstilling
- Vestlandet har potensialet til å ta posisjonen som den fremste havregionen – ikke bare i norsk næringsliv, men også internasjonalt
- Men vi må også bygge på andre fortrinn som naturen, med kysten, fjordene, fjellene og landskapet vårt, gir oss – både til næringsutvikling, og for å skape en attraktiv bo- og besøksregion

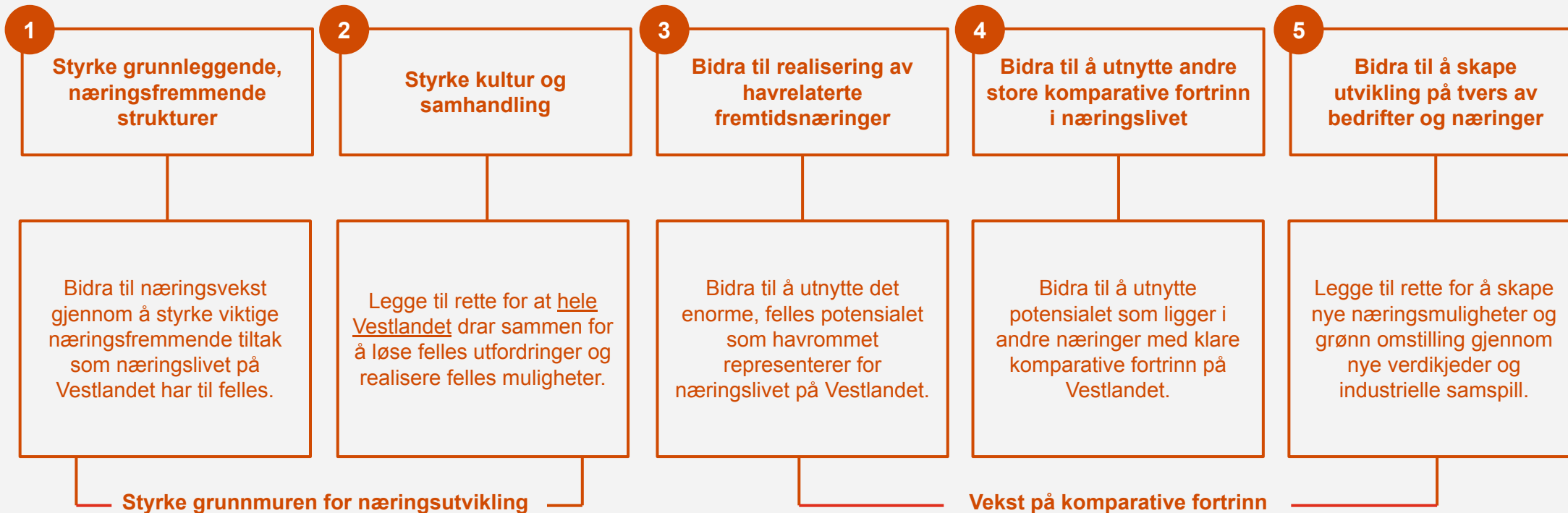

Klarer vi å realisere mulighetene?

Vi har et veldig godt utgangspunkt, men for å ta fullt ut potensialet i næringslivet på Vestlandet, er vi avhengig av at en rekke brikker er på plass, m.a.:

- Tilgang på kompetanse – gjennom befolkningsvekst, utdanning og rekruttering
- Samarbeid og samhandling
- God infrastruktur på flere områder
- Næringsfremmende rammebetingelser
- Offentlige virkemidler som legger til rette for næringsutvikling
- Kapital, investeringsvilje (spesielt fra nærings- og finansmiljø på Vestlandet) og finansiering av gode prosjekter

OVERORDNET AMBISJON:

Bidra til en bærekraftig utvikling i næringslivet på Vestlandet

Sørge for regulatoriske rammebetingelser som setter fart på næringsutviklingen på Vestlandet

Bærekraft – en rettesnor for all næringsutvikling

- Vi har store ambisjoner for næringslivets bidrag til økt bærekraft og grønn omstilling i samfunnet
- Vi skal bidra til å nå nasjonale og internasjonale målsetninger om kutt i klimagassutslipp
- FNs bærekraftsmål må være et sentralt utgangspunkt for all næringsutvikling
- Vi bidrar til økt sirkulær økonomi gjennom å utnytte naturressurser og produkter effektivt og så lenge som mulig, i et kretsløp der minst mulig ressurser går tapt*
- Dette fordrer mellom annet at bærekraft blir tillagt stor vekt i politiske føringer og prioriteringer, prioriteringer i virkemiddelapparatet, samt i innretning av rammebetingelser og støtteordninger
- Det fordrer også et nært samarbeid med næringslivet, og at toneangivende aktører innen næringslivet bygger en kultur og setter retning for bærekraftig aktivitet i sine virksomheter

Vestlandet skal være en ledestjerne, nasjonalt og internasjonalt, innen grønn utvikling og omstilling av næringslivet

*Miljødirektoratets definisjon på sirkulær økonomi

Styrke grunnleggende, næringsfremmede strukturer

Bidra til næringsvekst gjennom å styrke viktige næringsfremmende tiltak som næringslivet på Vestlandet har til felles.

Vi skal være en næringsvennlig region som er attraktiv for både eksisterende og nye næringsaktører ”

Styrke grunnleggende, næringsfremmede strukturer

Bidra til næringsvekst gjennom å styrke viktige næringsfremmende tiltak som næringslivet på Vestlandet har til felles.

Vi skal jobbe for...

Utjevning av nasjonale maktstrukturer og at statlig forvaltning kommer tettere på næringslivet på Vestlandet.

Det betyr:

Jobbe for at statlig forvaltning – politisk, administrativt og fagmyndigheter – sitter tettere på de naturressursene og næringsmiljøene de skal fremme. Dette vil kunne gi økt innsikt, bedre samhandling og fordeling av attraktive arbeidsplasser. Det kan også ha en effekt på hvor store selskaper plasserer sine hovedkontorer. I tillegg er det viktig med bedre representasjon i nasjonale, offentlige utredninger.

Bedre infrastruktur og kortere reiseavstander

Kortere reiseavstander samt bedre infrastruktur på Vestlandet vil skape større og mer attraktive bo- og arbeidsområder, og i tillegg styrke samhandlingen mellom næringsaktørene på Vestlandet. Dette gjelder både sjø- og landbasert transport og infrastruktur, og spesielt bør det legges til rette for miljøvennlige transportløsninger samt å vri både gods- og persontransport fra land til sjø.

Desentraliserte studie- og utdanningstilbud, tettere på næringslivet

Det er viktig at utdanningsinstitusjonene på Vestlandet opprettholder eller styrker sin posisjon. Samtidig bør det etableres desentraliserte studie-huber – tilknyttet universiteter og høyskoler – som er tettere på næringslivet innen spesielt relevante fagområder for næringslivet på Vestlandet. I tillegg er det viktig å styrke og utvikle yrkesfaglig utdanning tilpasset næringslivet på Vestlandet sine behov.

Kapitaltilgang og investeringsvilje

Jobbe for en bank- og finansnæring med god nærhet til næringslivet på Vestlandet, med tilstrekkelig innsikt i regionens næringsliv, og med en desentralisert beslutningsmyndighet, som samlet vil øke sjansen for finansiering av næringsutvikling i regionen. I tillegg stimulere til økt investeringsvilje og bruk av privat kapital i regionen.

Et mer effektivt virkemiddelapparat som er tettere på næringslivet

Jobbe for et virkemiddelapparat som er godt koordinert, som er tett på næringslivet, og som har tilstrekkelig kompetanse på de områdene som er særlig viktige for næringsutvikling på Vestlandet.

Styrke kultur og samhandling

Legge til rette for at hele Vestlandet drar sammen for å løse felles utfordringer og realisere felles muligheter.

Med felles ambisjoner
og større felleskaps-
følelse heier vi
hverandre frem ”

Styrke kultur og samhandling

Legge til rette for at hele Vestlandet drar sammen for å løse felles utfordringer og realisere felles muligheter.

Vi skal jobbe for...

Det betyr:

Et felles målbilde og tydeliggjøring av felles interesser

Skal innbyggere og næringsliv på Vestlandet se viktigheten av at hele landsdelen styrker seg – og støtte og heie hverandre frem – er det viktig å synliggjøre hvorfor og hvordan landsdelen kan og bør løfte sammen.

Styrke samholdet mellom de tre fylkene på Vestlandet

Et viktig ledd i å styrke samhandlingen på Vestlandet er å bygge en sterkere, felles identitet - vi må "aktivere" vestlendingen hos flere på Vestlandet. Det vil øke viljen til å stå å stå samlet i møtet med felles utfordringer og muligheter.

En sterk, felles stemme for fylkene på Vestlandet

For å øke gjennomslagskraften for viktige næringsinteresser er det viktig med en sterk, felles stemme som representerer Vestlandet. En slik sterk og felles stemme vil være langt mer kraftfull enn om politikere eller enkeltaktører i næringsliv, akademia eller FOU-miljøer fremmer budskapet alene overfor nasjonale styresmakter eller andre viktige aktører.

En organisering som samler og fremmer synspunkter på vegne av næringslivet på Vestlandet

For å sikre at man fanger opp og ivaretar interessene til næringslivet på Vestlandet på en god måte i fremtiden, bør det etableres et samhandlingsfora som består av representanter fra f.eks. politikk, næringsliv, akademia og FOU – med god geografisk representasjon.

Skape og fremme arenaer for samhandling og samarbeid

At aktører kjenner hverandre øker sjansen for at de samarbeider eller støtter hverandre. Det er viktig med gode møteplasser og samhandlingsarenaer, på tvers av fylkene, som legger til rette for dette.

Bidra til realisering av hav-relaterte fremtidsnæringer

Bidra til å utnytte det enorme,
felles potensialet som
havrommet representerer for
næringslivet på Vestlandet.

“ Vi setter oss på
verdenskartet gjennom å
skape nye eventyr i
havrommet

Bidra til realisering av hav-relaterte fremtidsnæringer

Bidra til å utnytte det enorme,
felles potensialet som
havrommet representerer for
næringslivet på Vestlandet.

Vi skal jobbe for...

Det betyr:

Å etablere posisjonen som den fremste havregionen – også internasjonalt

Vestlandet har gode forutsetninger for å sette seg på kartet som en av verdens ledende regioner for bærekraftig næringsutvikling i tilknytning til havrommet. Dette vil kreve en rekke næringsfremmende tiltak, men også at ulike aktører sammen fremmer denne næringen og regionens styrker, muligheter og utvikling nasjonalt og internasjonalt.

En bærekraftig omstilling av olje- og gassvirksomheten

Olje- og gass vil spille en viktig rolle for Vestlandet i lang tid fremover – for samfunnsregnskapet og velferden, sysselsetting, leverandører, og for kompetanse og teknologiutvikling. Det er en naturlig ambisjon å være en ledestjerne innen bærekraftig utvikling av næringen internasjonalt, men også i anvendelse av næringens omfattende teknologi-, saltvanns- og dypvannskompetanse på andre områder i havrommet og i andre næringer. Næringen trenger tilstrekkelig handlingsrom og fortsatt tilgang på kompetanse for å bidra i denne omstillingen.

Støtte utviklingen innen både tradisjonelle og nye råvarer fra havet

Fra å i stor grad være en ressursbasert næring, er det et stort potensial i å satse på utvikling og eksport av teknologi og teknologikompetanse relatert til havrommet. Dette vil kreve samarbeide mellom flere aktører, m.a. mellom næringsliv, FOU-miljøer og det offentlige næringsapparatet.

Å styrke utviklingen og eksporten av teknologier utviklet for næringsvirksomhet i havrommet

Fra å i stor grad være en ressursbasert næring, er det et stort potensial i å satse på utvikling og eksport av teknologi og teknologikompetanse relatert til havrommet. Dette vil kreve godt samarbeid mellom flere aktører, m.a. mellom næringsliv, FOU-miljøer og det offentlige næringsapparatet.

Styrking av sjøbasert infrastruktur og transport

Å utvikle en god sjøbasert infrastruktur er et viktig bidrag til å realisere potensialet som ligger i havromsnæringene, i tillegg til potensialet som ligger i å flytte mer godstransport fra land til sjø. Dette omfatter utvikling av transportnæringen, gode havner, miljøvennlig energiforsyning og -bærere (m.a. hydrogen, elektrisitet), nullutslippsfartøy og tilrettelegging for en effektiv skipsfart (m.a. Stad skipstunnel).

Bidra til å utnytte andre store komparative fortrinn i næringslivet

Bidra til å utnytte potensialet som ligger i andre næringer med klare komparative fortrinn på Vestlandet.

Gjennom å bygge videre ”
på det vi er best på, skaper
vi næringsutvikling for
hele Vestlandet

Bidra til å utnytte andre store komparative fortrinn i næringslivet

Bidra til å utnytte potensialet som ligger i andre næringer med klare komparative fortrinn på Vestlandet.

Vi skal jobbe for...

At Vestlandet fortsatt skal være en viktig region for fornybar energiproduksjon

Det betyr:

Vestlandet er en ledende region for produksjon av fornybar energi i Norge og internasjonalt, og fremover ligger det et stort vekstpotensial innen m.a. havvind. Disse ressursene må utvikles i samspill med andre havbaserte næringer, særlig fiskerinæringen.

Ta krafta i bruk i tradisjonelle og nye energiintensive næringer

Regionens enorme fornybare energiresurser vil være viktig for å styrke og ta nye posisjoner innen både eksisterende kraftintensive næringer, som f.eks. prosessindustrien, innen elektrifisering, utviklingen av nye energibærere (m.a. hydrogen), og utvikling av "nye" kraftintensive næringer, som f.eks. Batteriteknologi, datalagring m.m. Både mer produksjon og utnyttelse av kraft fra regionen vil kreve en rask utbygging av mer kapasitet i strømmettet flere steder på Vestlandet.

Større reiselivs- og opplevelsesproduksjon

Vestlandet har natur- og friluftsopplevelser i verdensklasse – en sentral innsatsfaktor i den langsiktige trenden med økende turisme. Å bidra til en utvikling i denne næringen gir også sekundære effekter for boattraktivitet, handel, servering, matproduksjon og flere andre næringer. Det er viktig å stimulere til samarbeid og produktutvikling mellom aktørene i næringen, og at regionen selv tar eierskap til våre reiselivs- og opplevelsesprodukter.

Videre muligheter for landbruk, skogbruk og matproduksjon

Landbruk, skogbruk og matproduksjon er næringer som representerer høy sysselsetting på hele Vestlandet, og som ikke minst er viktig for regionens bo- og besøksattraktivitet, m.a. gjennom landskapspleie og økende lokalmatproduksjon. Å bidra til å utvikle denne næringen vil derfor – i et videre perspektiv enn direkte økonomisk verdiskaping – kunne ha positiv effekt også for andre næringer.

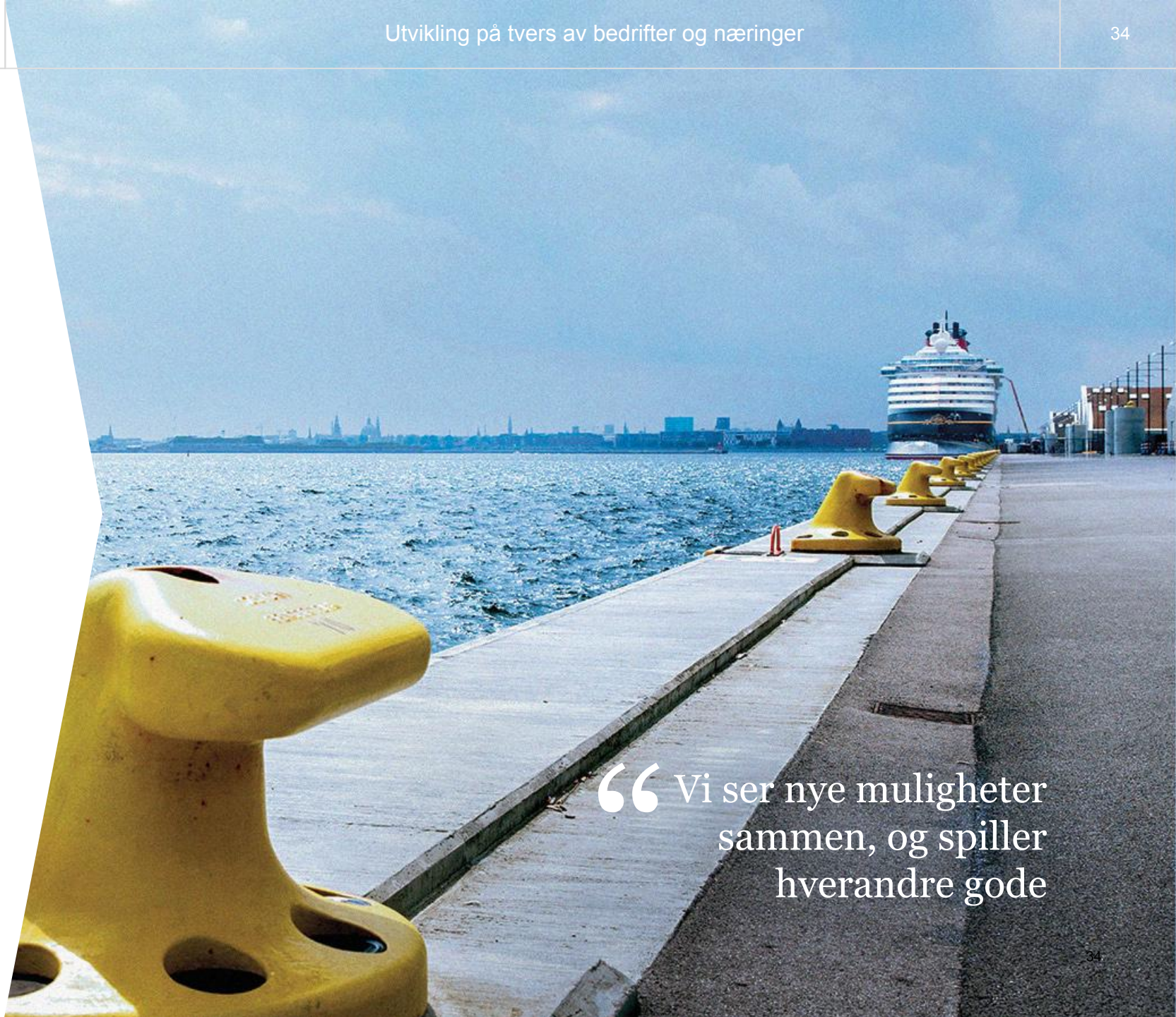

Bidra til å skape utvikling på tvers av bedrifter og næringer

Legge til rette for nye næringsmuligheter og grønn omstilling gjennom nye verdikjeder og industrielle samspill.

“ Vi ser nye muligheter sammen, og spiller hverandre gode

Bidra til å skape utvikling på tvers av bedrifter og næringer

Legge til rette for nye næringsmuligheter og grønn omstilling gjennom nye verdikjeder og industrielle samspill.

Vi skal jobbe for...

Det betyr:

Å skape nye verdikjeder på komparative fortrinn

Det er stort potensial for nye forretningsmuligheter og verdikjeder på tvers av sterke vestlandsnæringer. Et eksempel er potensialet for bruk av offshore- og dypvannsteknologi innen m.a. havbruk, fiskeri, havvind, og mineralutvinning fra havbunnen. Her er det viktig med gode prosesser mellom relevante aktører for å koble ressurser og kompetansefortrinn sammen med markedspotensial.

Bidra til sirkulær økonomi gjennom å fremme industrielle samspill

Gjennom delingsøkonomi, sirkulær økonomi og industrielle samarbeid kan mange av næringsaktørene oppnå effektivitet og bærekraftig utvikling seg i mellom. Et eksempel på sirkulær økonomi med eksportpotensial kan være retrofit av skip, industrielle samspill kan oppnås m.a. gjennom bedre utnyttelse av hele fisken, m.a. rettet mot helse- og kostholdsnaeringen. Også her er det viktig med gode prosesser mellom relevante aktører for å koble ressurser og kompetansefortrinn med markedspotensial.

Meir samarbeid på tvers av klynger, nærings- og utviklingsmiljø

Vestlandet har et stort antall næringsorganisasjoner, og mange sterke klynger og utviklingsmiljøer. En tettere kobling og samhandling mellom disse kan bidra til enda mer utviklingskraft og en sterkere stemme på vegne av Vestlandsnæringene. Slike koblinger kan ivareta nærheten organisasjonene og miljøene har til næringslivet i hele regionen vår.

[pwc.com](https://www.pwc.com)

© 2021 PwC. All rights reserved. Not for further distribution without the permission of PwC. “PwC” refers to the network of member firms of PricewaterhouseCoopers International Limited (PwCIL), or, as the context requires, individual member firms of the PwC network. Each member firm is a separate legal entity and does not act as agent of PwCIL or any other member firm. PwCIL does not provide any services to clients. PwCIL is not responsible or liable for the acts or omissions of any of its member firms nor can it control the exercise of their professional judgment or bind them in any way. No member firm is responsible or liable for the acts or omissions of any other member firm nor can it control the exercise of another member firm’s professional judgment or bind another member firm or PwCIL in any way.